

İbni Şatır

– rasay · 18 Kasım 2014

Türk-İslam âlimleri serisi – 99

Türk-İslam âlimleri serisi – 99

İBN-İ ŞATIR
D. 1304 – Ö. 1375

Şam'da yetişen büyük astronomi İslam âlimi
Ali bin İbrahim bin Muhammed el-Ensari,
Tam adı olup künyesi Ebü'l Abbas'mış,
İbn-i Şatır denmiş lakabı Alâeddin'di.

O altı yaşında iken babası ölmüş,
Dedesi tarafından amcasına verilmiş,
Amcası yanında zanaatçı yetişir,
Fildişinden ve odundan kakmacılık yapmış.

Bu sanat sayesinde zengin oldu denir,
İşten dolayı "Muta'ım" lakabı verilir,
Ebü'l Hüseyin Bin Hasan Şatır'dan ders almış,
Astronomi ve geometriyle ilgilenir.

Kahire ve İskenderiye'ye gitti denir,
Devrin ünlü âlimlerinden ilim öğrenir,
Orda yüksek matematik tahsili yapmış,
Geometri ve hesapta üstad denilir.

Öğrenimi tamamlayıp Halep'e dönmüş,
O astronomide en büyük âlim denmiş,

Emevi Camii'nde muvakkit olmuştur,
Ölene kadar bu cami'de çalışmış.

Rasat ve hesap aletleri icat eder,
Yapılış ve kullanım için kitap neşreder,
Usturlap aletini İbn-i Şatır geliştirmiş,
Batlemyus'un hatalarını tespit eder.

"Rub-ı Dairesi" atlı aleti yapmış,
Eliptiğin eğilimini net hesap etmiş,
Daire sisteminde Vektör'ü kabul eder,
Güneş merkezli sistemin kurucusu denmiş.

Yıldızların durumu ile çok ilgilenir,
Neticeleri cetveller haline getirir,
Yıldızlar arası merkezler tespit etmiş,
Karanlık yıldızları bile hesap etmiştir.

Batı İbn-i Şatır'dan pek çok faydalanmış,
Kopernik merkür modelini kullanmış,
Vektör modelini de kabul ediverir,
Kısaca Kopernik Şatır'ı taklit etmiş.

Güneş teorisi böylece çalınmıştır,
Kopernik büyük üstat diye anılmıştır,
Galileo'da başka yönlerden yararlanmış,
Şatır'ın ışığında teleskopu yapmıştır.

Günümüzde on altı eseri var denir,
Astronomi gözlemlerini içermektedir,
Batılı âlimler çalmışlar her bilgiyi,
Onların yaptığına çağdaşlık denmiştir.

Tam teknoloji yokken onlar başarmıştır,
Teknolojik gelişmeye katkı yapmıştır,
İlimde Türk – İslam âlimleri en büyüktür,
Batı istediği kadar övünsün dursun.

Muvakkit: Namaz vakitlerini düzenleyen baş müezzin!

Rub'ı Dairesi: Hesaplama aleti.

Vektör Modeli: Merkezleri birbirinden farklı daireler üzerinde bir ucu gözetleyende diğeri ucu gök cisminde olan hareketli bir model türü.

Şair, Araştırmacı, Yazar: Abdullah Yaşar Erdoğan

İbn-i Şatır der ki: "Gezegenler, gök cisimleri ve yıldızlar, Batlemyüs'ün tasarladığı düzende seyretmiyor. Mademki, bütün gök cisimleri, gezegenler doğudan batıya doğru dönmektedir, güneş de bunlardan biri olduğuna göre, doğuş ve batış vakitleri niçin değişiyor? Bundan da öteye, bu sistemde görünüp, kaybolan yıldızlar da var... İşte netice itibariyle dünya ve gezegenler, güneş etrafında muntazam olarak dönmektedir. Ay da dünya etrafında dönmektedir. "